Euskal Herriko Ahotsak

ahotsak.com

Pedro Arrillaga Garate

Elgoibar, Gipuzkoa (1918-2014)

Aurkibidea

Biografia

Arana baserrian jaio zen. Sei anai-arrebatatik bigarrena izan zen. Aita etxekoa eta ama auzoko Goikoetxe baserrikoa zen. Arana baserria Elgoibarko mojena izan zen harik eta liberalak karlisten aurkako gerra irabazi eta kendu zieten arte. Baserria salgai jarri eta Pedroren aitonak erosi zuen. Zortzi urtetik 12ra arte auzoko eskolan ibili zen, dotrina baino ez zuten ikasi. 12 urterekin Eibarrera eramaten zuen esnea astoan, bezeroei banatzeko. Soldadutzan Asturiastik Ebrorainoko frontetan borrokatu zuen. Arana baserrian eman du bizitza guztia. Eibarko Gorosta bailarako Altzubarren baserrikoa zen Petra Iriondorekin ezkondu eta hiru seme-alaba izan zituzten.

Zintak

EGB-057

- **Proiektua**: Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k)**: Elortza, Kepa
- **Data**: 2010-03-12
- **Iraupena**: 98 min
- **Euskarria**: Bideo digitala
- **Kodifikatzailea**: Elortza, Kepa
- **Transkribatzailea(k)**: Elexpuru, Juan Martin

Pasarteak

1. Mojena izandako baserria

- **Erref**: EGB-057/002
- **Iraupena**: 0:03:23. **Hasi**: 00:01:21. **Bukatu**: 00:04:44
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua
- Baserria » Baserriko lanak » Mendiaren aprobetxamendua

Laburpena:
<p>Arana baserria Elgoibarko mojena izan omen zen. Liberalak karlisten

aurkako gerra irabazi zutenean, mojei baserria kendu eta saldu egin zuten. Pedroren aitajaunak, gerran karlisten alde borrokatu zuenak, erosi zuen baserri hori, 6.000 pezetaren truke. Aitak Santa Colomako dukeari erosi zizkion terreno batzuk. Mendi sail batzuk ere erosi behar izan zituzten, etxerako garoa biltzeko.

2. Idotorbe auzoko maisua: txistulari ermuarra

- **Erref**: EGB-057/004
- **Iraupena**: 0:03:24. **Hasi**: 00:06:15. **Bukatu**: 00:09:39
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Aisia » Kultura » Musika

Laburpena:
Eskolan ibili zen hiru urteetan dotrina besterik ez zuela ikasi dio. Auzoko eliza ondoan zegoen eskolara joan zen. Maisua ermuarra zen eta auzoan bizi zen. Etxe bakoitzak urteko ogerleko bat ordaintzen zion. Eskola euskaraz jaso zuen.

3. Esnea azunbreka saltzen zuen

- **Erref**: EGB-057/005
- **Iraupena**: 0:02:05. **Hasi**: 00:09:39. **Bukatu**: 00:11:44
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Herrira saltzera, erostera

Laburpena:
12 urterekin esnea saltzera joaten zen Eibarrera. Han txakur handi bat (pezetaren 10 zentimo) gehiago ordaintzen zuten azunbreko Elgoibarren baino. Bezero asko zituela dio Pedrok.

Transkripzioa
-Lehen esan dostazu hamabi urtekin eskolia itxi eta Eibarrera esnia eruatera.
-Bai, hamabi urtekin Eibarrera esnia eruatera.
-Eibarreraino zergatik, ez euen hemen bezerorik ala?
-Elgoibarren, baiña esan dizut txakur haundi bat gehixao pagatzen zala Eibarren. Hamen zortzi txakur haundi pagatzen zaben, litro bi orduan azunbria zan, azunbria litro bi, ta litro bi pagatzen zittuen zortzi txakur haundi eta han pagatzen zittuen igualeko kantidadia beratzi txakur haundi eta txakur haundi bat. Hogei bat edo hogeta hamar bat litro litro eruaten zian eta hogeta hamarrekin hiru pezeta. Dirua. Hogeta hamar txakur haundi hiru pezeta justuak. Ta zidarretan holakotxe boltsillokaria ebaltzen naban; hogeta duruak batzen nittuan eta jota praka-zorruak mutil-koskorrak eutsi ezinda. Ta gero haura ganbixau ta hogei durukua etxera, aittari, hogei duroko papela. Enee!, gure aittan poza!
-Zenbatian-zenbatian kobratzen ziñuen esnia?
-Batzuek pagatzen zeben hamabostera eta bestiak zortzi egunera. Zortzi egunera gehixenak. Azunbria hartze zabenak sei pezeta eta hiru txakur haundi pagatzen zittuan astian, eta bestiak doblia pagau bihar.

-Ze zeunkan, bezero asko?
-Puf, mordua. Batzuek litro bi hartzen zittuen baina lau litro ere. Hemen bidian batek etxia Saturixo eta horrek lau litro hartzen zittuan. Gero klinikan aurrian han zerian entradan Bar Loiolak harek ere lau litro hartzen zittuan, eta gure goixan beste bat bezerua, harek ere lau litro hartzen zittuan, baina bestiak danak hoixe.
-Azunbria?
- Bt edo litro bat hartzen zabana baiña bestiak bi litro, azunbria.
-Ze faten ziñan, astuakin?
-Bai, astuakin. Ez, kaballuakin edo zerakin jungo giñan, kotxiakin, je-je!!

4. Hazitarako idiskoa baserrietan txandaka zaintzen zuten

- **Erref**: EGB-057/006
- **Iraupena**: 0:02:15. **Hasi**: 00:11:44. **Bukatu**: 00:13:59
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Eraikuntzak eta azpiegiturak
- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak

Laburpena:
Auzoko errepidea auzotarrek euren kontura egin zuten. Sei esne-behi izaten zituzten etxean. Auzoan hazitarako erabiltzen zen idiskoaren zaintza, auzoko baserriak txandaka egiten zuten.

5. Bilbon saldu zuten txekorra

- **Erref**: EGB-057/007
- **Iraupena**: 0:03:10. **Hasi**: 00:13:59. **Bukatu**: 00:17:09
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak
- Baserria » Baserriko lanak » Herrira saltzera, erostera
- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:
Gose urteetan ere txekor ederrak hazten omen zituen bere aitak. Trenez eramandako 131 erraldeko txekorra saldu zuten Bilbon 1941. urtean.

6. Kupoa berandu arte ordaindu zuten

- **Erref**: EGB-057/008
- **Iraupena**: 0:02:35. **Hasi**: 00:17:09. **Bukatu**: 00:19:44
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean
- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak

Laburpena:
Etxean ardirik ez du ezagutu Pedrok. 1948. urtean, oraindik zortzi anega gari entregatzen zituen udaletxean kupoa ordaintzeko.

7. Gari-jotzeko makinak

- **Erref**: EGB-057/009
- **Iraupena**: 0:02:46. **Hasi**: 00:19:44. **Bukatu**: 00:22:30
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Garia

Laburpena:
Garia jotzeko makina beti ezagutu du Pedrok. Aitak erositako makinarekin jotzen zuten garia inguruko baserrietan. Garia jotzeko makina modernoak lana asko erraztu zuen. Makinarentzako gasolioa kalean erosten zuten, Barrutia jatetxeko ugazabaren hornigailuan.

8. Idiak eta idi-probak

- **Erref**: EGB-057/010
- **Iraupena**: 0:03:27. **Hasi**: 00:22:30. **Bukatu**: 00:25:57
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kirola » Herri-kirolak
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:
Aitak Arrasaten erosi zituen idi beltzak. Auzoko probaleku zaharra zelaian omen zegoen. Bustian erraz, baina lehorrean nekez tiratzen zuten idiok. Gerratean, gorriek San Pedroko elizako bederatzi santu erre omen zituzten. Nazionalen tiratzaileak engainatzeko, San Antonioren estatua erabili omen zuten, horma baten ostetik bere burua erakutsiz.

9. Gorriak elizan

- **Erref**: EGB-057/011
- **Iraupena**: 0:02:23. **Hasi**: 00:25:57. **Bukatu**: 00:28:20
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:
Nazionalak Arratera iritsi zirenean, gorriek Eibarrera ihes egin zuten, bolborategiari su eman eta gero. Pedroren etxeari ere eraso egin zioten, eta egun pare batez beste baserri batean babestu ziren.

10. Bonbak etxe inguruan

- **Erref**: EGB-057/012
- **Iraupena**: 0:01:32. **Hasi**: 00:28:20. **Bukatu**: 00:29:52
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:
Eibartik nazionalei botatako jaurtigai batzuk Arane ondoan lehertzen ziren. Lehertu ez zirenak Pedrok desgaitu eta etxera eraman zituen.

Transkripzioa
-Bestela jo ezkero kaiñonazuak, e. Eibartikan jaurtittakuak hona zerari nazionalei Arratera botata, Arraten elizian pasauta, hamentxe sartuta, hamentxe jaten gaurela ere jota baiñuak eta danak kee beltz-beltzakin eta lurrez dana, bentania zabalik zeuan eta dana beteta laga zaban hortxe jota hamabost eta erdiko proiektillak. Beheratxuao beste bat, han behian beste bat esplotau zabana beste bat; beste bat hor arbolia jota handikaldera ere pasau zan, eta beste bat Armoretako etxe berrixa dagon tokixan zihar. Baiña harek, e, lelengua edo zan, han goixan nabua jorratzen gebizen eta harek ekarri zaban du-du-du-du!!!, eta Armoretako behixak han lauan etxe berrixa dauan tokixan jata zoratuta, euren parian pasau zan berta-bertan eta harutzatxuauan behia joa zaban. Jo baleu muturrakin behia akaso esplotauko zaban baiña. Nik hamen jota joan zan hara [...] etxian ondora proiektil bat, eta etxera ekarri ta hustuta hor euki naban eta. Beste bi edo ez dakit nundik ekarri nittuan. Hamabost eta erdiko bastante, holako bala handixa. Eta haura esplotia (espoleta) kendu eta ni mekanikua, esplotatzeko ere. Han eukitzen zaban pistoe handixa, haura soltau, tornillua soltau eta haura pistoia kendu ezkero harek ez zaukan arriskurikan. Barrua polboraz beteta, zuri-zurixa, polboria izengo zan edo.

11. Aranan beti zegoen morroiren bat

- **Erref**: EGB-057/013
- **Iraupena**: 0:03:48. **Hasi**: 00:29:52. **Bukatu**: 00:33:40
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:
Txiki-txikitatik izan du Pedrok gauzak desmuntatzeko zaletasuna. Behin morroiaren erlojua desmuntatu zuen, bera lanean ari zela. Beti ezagutu du morroiren bat etxean. Leintz-Gatzagako morroi batek euren etxean ikasi zuen euskaraz berbetan. Etxean egon ziren morroi denak aipatzen ditu.

12. Soldadu Iparraldeko zein Levanteko fronteetan

- **Erref**: EGB-057/015
- **Iraupena**: 0:03:49. **Hasi**: 00:36:17. **Bukatu**: 00:40:06
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:
1937. urtean deitu zuten soldaduskara. Lehenengo, Logroño, Burgos eta Asturiasko fronteetan; eta, gero, Soria, Teruel eta Ebrokoetan. Handik Villarrealera joan ziren.

13. Bere aldekoen kanoikadak ia garbitu

- **Erref**: EGB-057/016
- **Iraupena**: 0:05:16. **Hasi**: 00:40:06. **Bukatu**: 00:45:22
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:
Riosecotik Sierra Puntalera; eta handik jaisten ari zirela, bonbaz zauritu zuten, italiarrek eraso oker eginda.

14. Ebroko bataila izugarria

- **Erref**: EGB-057/017
- **Iraupena**: 0:05:38. **Hasi**: 00:45:22. **Bukatu**: 00:51:00
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:
Ebroko triskantzara bueltatu ziren. Luzio Arrieta lehengusua galdu zuen han. Pedro urte bitan etxera etorri gabe egon zen. Bartzelona eta Gironatik ere pasatu zen, Toledoraino joateko.

15. Toledotik Murtziara gerra amaitzear zegoela

- **Erref**: EGB-057/018
- **Iraupena**: 0:02:33. **Hasi**: 00:51:00. **Bukatu**: 00:53:33
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:
Toledotik Murtziara joan ziren. Sukaldari egon zen bertan, harik eta Bilbora bidali zuten arte. Etxera etorri zen 20 eguneko baimenarekin.

16. Arreba eta nobio errepublikanoa aurrera joan ziren

- **Erref**: EGB-057/019
- **Iraupena**: 0:01:59. **Hasi**: 00:53:33. **Bukatu**: 00:55:32
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Gaztetako ibilerak

Laburpena:
Arreba eta nobio errepublikanoa aurrera joan ziren. Nobioa hil egin zen gerran. Gero, arreba Bartzelonara joan zen pilotan jokatzera.

Transkripzioa
-Hemeretzi egun edo etxian eta atzera buelta eitteko arreba zauan,

gerratian haura aurrera joan zan, nobixua zerekua Eibarkua zakan eta, npbixua ta bixak aurrera joan zian eta. Nobixua republikanua zan amorratua, eneeee! Hamen ere gu nazionalistak beti. Neu nazionalistia, nik sekula ez dot ukatu. Nik neuk botua oin ere nazionalistei, sekula ez dot paillau. Aurretikan di-da eitten dot, joaten naiz eta bota korreotikan eta amaittu eta kitto. Eta nik zeiñi botatzen dian iñor ez da enteratzen. Korreosetan bakarrikan. [...]
-Arrebian nobixua republikanua...
-A, bai. Haura joan zan aurrera ta. Nobixua enlaze, motuak, e; artistia zan haura ere, mekanikua ona, Eibarren harek estimazio edarra zeukan, senidiak erosi nahi zaben, ipiñi nahi zaben eurak taillarra, baiña harek bere kontura edozenbat diru etaratzen zaban. Motuak, edozein moto zahar erosi ta moto berrixak pinttauta ta berak ipintzen zittuan, berak arreglau dana. Ba nobixua hil. Joan zan zeera ta hamen pelotan ibilitta zauan ikesten, zerian, Elgoibarren Kamiñerokuan eta. Joan eta Bartzelonan pelotan ekin zion. Nobixua palta ta zeoze, hara joanda ez zaukan pasadizo ona ezin zeikien pasau. Ta Barzelonan pelotan ekin zion.

17. Soldadutza Donostian bukatu zuen

- **Erref**: EGB-057/022
- **Iraupena**: 0:02:16. **Hasi**: 01:01:02. **Bukatu**: 01:03:18
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Soldadutza

Laburpena:
Gerra bukatu eta beste hiru urtez egon zen soldadu Donostian. Handik larunbat guztietan joan ahal izaten zen etxera.

18. Errazionamenduko ogia

- **Erref**: EGB-057/024
- **Iraupena**: 0:02:27. **Hasi**: 01:05:23. **Bukatu**: 01:07:50
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Garia
- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:
Errazionamenduko ogia oso txarra zen. Arrebak taloak egiten zituen. Kuporako garia eta artoa eraman behar izaten zuten. Gari-uzta ona izateko, lurra lehorra izan behar dela dio Pedrok.

19. Erromeriak Usatorre baserrian

- **Erref**: EGB-057/025
- **Iraupena**: 0:01:50. **Hasi**: 01:07:50. **Bukatu**: 01:09:40
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak

Laburpena:
Usatorre baserrian taberna zegoen, eta han egiten zituzten erromeriak jaiero. Eibartik etortzen zen soinujolea. Garizuman ez zen erromeriarik egoten.

Transkripzioa
-Hamen erromeixak eta, nora joateko ohituria zeukazuen?
-Erremeixara? Usatorrera. Usatorre.
-Usatorre basarrixan bertan?
-Usatorren tabernia zauan. Soziedadia ein zaben aurrian, zera, pabilloia in zaben zerian eta tabernia ipiñi zaben.
-Zuek gaztiak ziñein?
-Bai. Hamasei urtekin [abixara?] uste dot hara joaten giñan.
-Eta han soiñua edo egoten zan?
-Etorten zian hor Eibar aldetikan eta. Eibartarrak, soiñojoteillia Eibartik etorten zan. Edozenbat Bizkai aldetikan eta. Nundik ez.
-Baiña hori jaiero?
-Neska mordua zauan orduan!
-Jaiero etorten zien?
-Bai, bai, beti, beti.
-Eta gero beste herri edo auzo batzutako jaittara be joateko ohittura bazeukatzuen?
-Bai, bai. San Migelera ere bai San Migeletan eta, baiña ostian hola jaiero Usatorrera. Jaiero, bai. San Pedron bai, sasoe baten eitten zan, ez dakitt noiz izengo zan. San Pedron igual Garizuman izengo zan. Zegatik eze akordatzen jata ni arpegixa tapauta harrapau ta zein dan ezautzen-ta elizpian da-ta, baiña haura izengo zan, Garizuman izengo zan hori. Orduan ez zan ba erremeixak egoten. Oingo moruan Garizumako sasoian. Ezta pentsau ere ez. Eta orduan ere ba jaixegunian erten ein bihar gaztiak norabaittera eta.

20. 12 urterekin eskola uzten zuten

- **Erref**: EGB-057/026
- **Iraupena**: 0:02:31. **Hasi**: 01:09:40. **Bukatu**: 01:12:11
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Eliza giroko ospakizunak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko zereginak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola

Laburpena:
Mutikotan pilotan jolasten zuten. Behin 12 urtez gero, eskola utzi eta umeak baserrian geratzen ziren lanean. Dotrina besterik ez zuen ikasi Pedrok eskolan.

21. Sagardoa egiten zuten Aranen

- **Erref**: EGB-057/027
- **Iraupena**: 0:02:53. **Hasi**: 01:12:11. **Bukatu**: 01:15:04
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Sagardogintza
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa
- Baserria » Baserriko lanak » Herrira saltzera, erostera
- Baserria » Baserriko lanak » Sagarra, sagastiak

Laburpena:
Bizi guztia eman du baserrian. Aitak Ondarroan ikasita, sagarrondoak landatu zituen sagardoa egiteko. Sagardoa eta sagarrak ere saltzen zituzten. Hiru barrika eta beste hiru bukoikada sagardo egiten zituzten urtean etxerako.

22. Arraten ezkondu eta ospakizuna etxean

- **Erref**: EGB-057/029
- **Iraupena**: 0:02:34. **Hasi**: 01:16:16. **Bukatu**: 01:18:50
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ezkontzak
- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa

Laburpena:
Arraten ezkondu eta etxean elkartu ziren senideekin ezkon-bazkarirako. Legatza, azpizuna (solomiloa) eta xanpaina izan zuten. Afaria ere bertan eman zieten gonbidatuei. Petra, emaztea, emakume fina eta langilea omen zen.

23. Gurdigina izan zen Pedro

- **Erref**: EGB-057/032
- **Iraupena**: 0:00:51. **Hasi**: 01:23:14. **Bukatu**: 01:24:05
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Lurra lantzea
- Lanbideak » Arotzak

Laburpena:
Berak egindako gurdi kaxak saldu izan ditu.

Transkripzioa
-Lehen esan dozu burdixak-eta eitten ziñuzela. Zeuretako ala saltzeko?
-Saldu ein nittuan bi horri zerari, horko auzoko lagun bati. Eindda naukazen burkajia etxian edar askua etxerako banakan, eta beste bat einda baneukan goixan apurtzen bazan edo eta ein naban eta beste bat eitteko berari, eta halaxe ein nion.
-Baina zeu arotz modura etxegintzan eta ez za ibili.
-Ez, ez. Nik ekin banio eingo naban eta honezkero millonarixo. Mekauben zotz, ekin banio arotzerixan lagun pare bat hartuta kuadrillan. Ene, oin edozenbat diru etaratzen dabez, edozenbat gero

24. Karea Markinatik ekartzen zuten

- **Erref**: EGB-057/034
- **Iraupena**: 0:02:48. **Hasi**: 01:24:27. **Bukatu**: 01:27:15
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriari lotutako lanbideak

Laburpena:
Etxean ez du karegintzarik ezagutu. Markinatik ekartzen ei zuten karea, urtean 60 bat kintal. Oso ona omen da karea botatzea zelai eta soroetan. Markinan nondik ekartzen zuten azaltzen du.

25. Aubixako arto eta gariak

- **Erref**: EGB-057/035
- **Iraupena**: 0:01:28. **Hasi**: 01:27:15. **Bukatu**: 01:28:43
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Garia
- Baserria » Baserriko lanak » Artoa
- Lanbideak » Antzinako lanbideak » Karobiak eta elurzuloak

Laburpena:
Aubixa baserrian urtero egosten zuten karea, eta nabaria zen hango arto eta gariaren kalitatea. Landare eta hazi guztiak barreiatuta sartu behar direla dio Pedrok.

Transkripzioa
-Hor Aubixan, ostera, hor Aubixan gure aittan arrebaik zarrena Aubixara ezkondu zan eta harek etxian zeukan kalerua ta harek urter0 erreten zaben eta Jesus!, harek hartzen zaben garixa, babia, hartua... Artua're mietz ipintzen zaban, baiña hau baiño lodixaua kertena artuak, e! Ta bi buru, holakotxe buru tzarrak. Ganbaran honenbestian botata ezin sikatu ere. Zelako artodixa ta! Ta garixa ere horren moruan, nunian bat gari. Harek batzuen moduan ra-ra! zera, holako mehe-mehia garixa. Harek garixa ere halakotxe bakan-bakan, ta gero hamazazpi erru, eskutakaria, e; ipurdi bakoitzak hamazazpi puja gora. Zelakuak! Kolpe einda eskua beteik, ra! Ez dao garixan morudko botikaik. Eta gero harek ipintzen zaban moruan mieztuta ere batzuek ipintzen dabe; iñok ere ez! Harek berak hauraxe zekan ez zala bihar ugari eta ez dau bihar ezek ere ez, ugari ezek ere ez, ezta pinua ere. Pinua ere bakan ipintzen ez bada mehia, mehia; luzetu bai baiña mehia. Loditzeko lekua bihar dau, sei bat metrora.

26. 1956. urteko izozte gogorra

- **Erref**: EGB-057/036
- **Iraupena**: 0:03:43. **Hasi**: 01:28:43. **Bukatu**: 01:32:26
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Natura » Fauna » Hegaztiak

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Gertaera izugarriak eta ezbeharrak

Laburpena:
Bera izan zen lehena basoan pinua sartzen. 1956. urteko izozte handia gogoratzen du. Pinu asko lehortzeaz gain, txori asko hil ziren otsail hotz hartan. Hainbat txori klase aipatzen ditu.

Transkripzioa
-Honek basuok oin danak pinu ikusten die ta oin dala 40-50 urte ez zan pinurik bakarrik be egongo, ezta?
-Hamen ez. Piñua geuria lelengo-lelengo hor goixan. Hamen esan dotena, Barrundixa esaten jakona, hor barrenian [Itziak?] sartu zaban alertza sartu zaban, milla landara, zati bat. Bi hetarea daukaz eta bi hetarea beheko barrenian bidian azpittik, San Pedrotikan San Migelerako karreteria. Lehen ere autuak joateko besteko zabaleko biria zeuan San Pedrotikan bueltan San Migelera lau-lau-lau, bueltan. Eta haretxen [...] puntan eta hauraxe hor zauan goizaokorikan. Gero're izoztia kuarentayunuan tokau zan, ezta? Ez, zinkuentayseisian. Orduan hamahiru urtekua han goixan Urkiolako etxaburuan hetarea bat pasauko saila jota dana siketuta laga zaban, siketuta gero, e!
-Izozte haundixa izan zan?
-Pufff! Izotza... Hillabete febrerua!... Ezta hamen ointxe egun honetan ein daben hotzenian beste beste egun guztietan hillebete, e. Ez euzkirik ikusi, dana holaxe laiñua, eta tti-tti, tti-tti noizian edur pikorta bat eta edurra holako bat lodi, hamabost bat zentrimetro, ez zaban loditzen eta ez zaban kendu, eta hortik hona txorixa hori! Birigarrua, hori bestia durdulia; durdulia joan zan, jo! Josumus!, zelako bandarak durdulak; hegaberia... Usurikan ez naban ikusi, baiña ostian kalandresa... Gehixen-gehixen durdulia eta birigarrua-ta hegaberia-ta... Josus!, danak hamen zihar. Bai, hartzen zittuan jan haiziak eta han hartzen zittuaneko hamen Kalamuan ezkutatzen zittuan koittauak. Santanderren eta plaian beltz, bel-be-bel-beltz dana, danak joan eta jatekorik ez eta danak hantxe akaau. Hantxe lurmena hantxe billau ta bajatu hantxe ta jatekorik ez eta. Belazarrak'e gogorrak dia baiña han gure [Ezkuntza] aldeko saillian akaau zian hiru. Hiru edo egongo zian itxuria eta hirurak piñuetan han zauden bertan txokuan jarri ta bertan hil, akaauta. Hillabetian...
-Hori ze urte esan dozu izan zala?
-Zienkuenta y seisa, ciencuenta y seis. Cinco seis. Pufff! Cuarenta y unuan haizia. Oin ein dau eta orduan ere...
-Trena eta bota ebana, ezta? Hor Zarautzen edo trena ez eban bota haiziak?
-Bai. kuarentayunuan bota zaban. Atzeko kotxian beratzi itto zian. Erdixan geratu zana ez zan uretara aillegau baiña bestia hondokua uretan eta atzeko buztanian zixena behera eta uretan zaudenak itto. Orduan Donostiatikan etxera etorri nitzan ni haura han zeuala.
-Zu soldau zegozen orduan?
-Bai, ni orduan begira egon nitzan eta haura azpikua ta artian etaratzeke zauden eta. Hori barixakua edo izango zan eta ni zapatuan etxera eta han zauan behera txintxilixka haura.

27. Haizearen indarra

- **Erref**: EGB-057/037
- **Iraupena**: 0:02:16. **Hasi**: 01:32:26. **Bukatu**: 01:34:42

- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Etxeginak
- Natura » Meteorologia

Laburpena:
Berak etxean egindako azken erreteilan, porlan masatan ondo itsatsitako gailur-teilak eraman zituen azkenengo haizeteak.

Transkripzioa
-Zienkuenta y seisa, "ciencuenta y seis. Cinco seis. Pufff! Cuarenta y un"uan haizia. Oin ein dau eta orduan ere...
-Trena eta bota ebana, ezta? Hor Zarautzen edo trena ez eban bota haiziak?
-Bai. "Cuarenta y un"uan bota zaban. Atzeko kotxian beratzi itto zian. Erdixan geratu zana ez zan uretara aillegau, baiña bestia ondokua uretan eta atzeko buztanian zixena behera eta uretan zaudenak itto. Orduan Donostiatikan etxera etorri nitzan ni haura han zeuala.
-Zu soldau zegozen orduan?
-Bai, ni orduan begira egon nitzan eta haura azpikua ta artian etaratzeke zauden eta. Hori barixakua edo izango zan eta ni zapatuan etxera eta han zauan behera txintxilixka haura.
-Ointxe badaukazu etxe onduan pinu pilatxo bat apurtuta azkenengo haizetiak. 41ko hori zer izan zan, haundixaua?
-Pufff! Bai, hor bastante tokau da, hor gogor joten zaban bertan ere. Gure etxeko gaillurrian zauden taillak harek libratzia. Hori ein naban ointxe dala..., taillatua arreglau naban ointxe dala "treinta y dos", hogeta hamabi urte ein nabala ta. Gaillurian albuetakuak eta danak [...] ta amaittu ta gero ekarri nittuan beratzi milla tailla erretaillia itteko; azpi guztia ta dana dan-dana berrixakin sartu naban. Gero geiñian batzuek zaharrak eta bestiak danak berrixak geiñian. Gero haura kanala haura erdikua ipini sokia zuzen eta edarkixao hartu zaban dana. Eruan masia eta brau!, zulo guztiak bete ta haren geiñian da!, jota masatan tailla berrixak, berrogeta hamar gaillur-tailla blast!, edarkixao kolokauta ipiñi zittuan, hartu bueltia bertako masiakin, eta haura soltau leikenikan ez zauan pikatxoiakin soltatzeko ta. Haiziak haura soltau leike handikan ein daben haiziak. Ia zelakua egongo zan. Ez dakit nun izango dian harek tailliak geiñera. Sei edo zazpi leku baten eta bestian beste lau edo bost..., hamar bat tailla bai behintzat halaxe pegauta harek han porlanetan...
-Azkenengo haize honek atara dittu?
-Lehengoko haiziak.
-Kontxo!
-Harek han gaillurrian porlan-masatan harek sartuta laga. Holaxe masia gaillur guztian jota semiak eruanda baldakara handixa ta brooo! bota ta haren geiñian brast! Haura haura tailla berrixa pegauta dauan moruan esan naban, hau libratzeko ze haize...!

28. 1941. eta 2010. urteetako haizeteak

- **Erref**: EGB-057/038
- **Iraupena**: 0:03:10. **Hasi**: 01:34:42. **Bukatu**: 01:37:52
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Gertaera izugarriak eta ezbeharrak

Laburpena:
1941. urteko haizete izugarria izan zenean, bera Donostian zegoen soldaduskan. Orduko haizeak eta azkenekoak (2010ekoa) ez zutela era berean jo dio. Ordukoak egin zituen txikizio batzuk gogoratzen ditu.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.
2026-10-29

CC-by-sa | **Ahotsak.eus**
Badihardugu Euskara Elkartea
Markeskua Jauregia, 20600 Eibar
943121775 - ahotsak@ahotsak.com